

Fremsat den 27. januar 2021 af Morten Messerschmidt (DF), Liselott Blixt (DF), René Christensen (DF),
Kristian Thulesen Dahl (DF), Pia Kjærsgaard (DF) og Peter Skaarup (DF)

Forslag til folketingsbeslutning

om en uafhængig advokatundersøgelse af sager, hvor Folketinget har udtalt kritik af ministre

Folketinget beslutter at iværksætte en uafhængig advokatundersøgelse af ministerkritik for at få kortlagt den praksis, Folketinget hidtil har anlagt vedrørende ministeransvarlighedsloven.

Bemærkninger til forslaget

Ifølge ministeransvarlighedsloven ifaldes en minister ansvar og straffes, når ministeren som led i sin embedsførelse »forsættligt eller af grov uagtsomhed tilsidesætter de pligter, der påhviler ham efter grundloven eller lovgivningen i øvrigt eller efter hans stillings beskaffenhed« (lovens § 5, stk. 1).

Endvidere ifaldes der straf, »såfremt en minister giver folketinget urigtige eller vildledende oplysninger eller under folketingets behandling af en sag fortier oplysninger, der er af væsentlig betydning for tingets bedømmelse af sagen« (lovens § 5, stk. 2). Efter § 3 kan der straffes for medvirken.

Det er Folketinget, der rejser tiltale mod en minister, jf. grundlovens § 16. Folketinget agerer således i disse sager anklagemyndighed. Siden 1849 har der i alt været rejst fem rigsretssager imod ministre. Det er imidlertid ikke ensbetydende med, at Folketinget ikke har rejst kritik af ministre.

Siden 1990 har Folketingets flertal udtalt kritik af siddende ministre i 59 tilfælde – de såkaldte næser, hvor i flæng kan nævnes:

- Som skatteminister kritiseredes Karsten Lauritzen (V) i 2018 for ikke at have givet fyldestgørende og korrekte svar til Skatteudvalget og Udvalget for Forretningsordenen under samråd.
- Som integrationsminister kritiseredes Birthe Rønn Hornbech (V) i 2016 for ikke at have rettet op på foregående års konventionsbrud og for ikke at have sikret, at ministeriets praksis overholdt statsløsekonventionen og børnekonventionen.
- Som forsvarsminister kritiseredes Nicolai Wammen (S) i 2015 for ikke at have givet en reel begrundelse for ikke at ville mødes med Retsudvalget i Folketingets lokalområde sammen med chefen for FE.
- Som skatteminister kritiseredes Troels Lund Poulsen (V) i 2015 som led i Skattesagskommissionen for at have givet urigtige oplysninger til Folketingets Ombudsmand.
- Som justitsminister talte Morten Bødskov (S) i 2013 direkte usandt i sin forklaring til Folketingets Retsudvalg om en aflyst studietur til Christiania, idet han anvendte en såkaldt nødløgn, hvorefter han valgte at gå af som minister.
- Som socialminister kritiseredes Annette Vilhelmsen (SF) i 2013 for at have givet utilfredsstillende og mangelfulde oplysninger til Folketinget i forbindelse med bevilling til Stemmer på Kanten.
- Som udenrigsminister kritiseredes Lene Espersen (K) i 2010 for upræcise og ikke fyldestgørende svar på spørgsmål i Folketinget.
- Som skatteminister kritiseredes Kristian Jensen (V) i 2009 for at have håndhævet et lovforslag, inden det var vedtaget, stadfæstet og kundgjort – altså disponeret uden hjemmel.
- Som finansminister kritiseredes Claus Hjort Frederiksen (V) i 2005 efter påtale fra Statsrevisorerne for mangelfuld

fuld orientering af Folketinget samt mangelfuld administration af løntilskudsordningen.

- Som skatteminister kritiseredes Anders Fogh Rasmussen (V) i 1990 efter påtale fra Rigsrevisionen for gennem fejlagtig periodisering og regnskabsmæssige omposteringer at have skjult et merforbrug.

Også skiftende skatteministres fejlagtige forvaltning af den offentlige ejendomsvurdering 2003-2013 bør nævnes. Dette førte til skarp påtale fra Statsrevisorerne, som anførte, at Skatteministeriets forvaltning af den offentlige ejendomsvurdering havde været i strid med Folketingets intentioner og ikke havde sikret fair og lige behandling af borgere og virksomheder.

Sluttelig må landbrugspakken fra 2016 nævnes, idet et flertal i Miljø- og Fødevarerudvalget her kritiserede skarpt, at centrale ministre havde siddet inde med oplysninger og faglige vurderinger, der ikke var i overensstemmelse med dem, Folketinget havde fået.

Ovenstående sager udgør imidlertid under en femtedel af de ministersager, der siden 1990 har påkaldt sig kritik fra et flertal i Folketinget – men dog ikke har ført til en rigsretssag. Som det vil fremgå, handler flere af sagerne om manglende overholdelse af gældende ret og mangelfuld og til tider endog helt misvisende orientering af Folketinget.

Den praksis, som Folketinget har anlagt ved i disse sager ikke at anlægge rigsretssager, har naturligvis betydning for, hvordan fremtidige rigsretssager må falde ud. Ikke alene som anklager, men også som følge af Rigsrettens særegne sammensætning spiller Folketingets afgørelser i sager, hvor ministre kritiseres for deres embedsførelse, en betydelig rolle i forståelsen af, hvordan ministeransvarlighedsloven skal forstås. Det er derfor væsentligt for Folketinget at kende til de sager, hvor et flertal har valgt at kritisere en minister, men dog ikke har valgt at anlægge en rigsretssag. Kunne de have ført til en rigsretssag? Burde de have ført til en? Med de verserende påstande om både tidligere og nuværende ministres lovbrud er det mere centralt end nogen sinde at få kortlagt den praksis, Folketinget hidtil har anlagt i form af de navnkundige næser.

Det bemærkes, at ministeransvarlighedslovens § 5 ikke alene straffer den forsættlige handling, men også den groft uagtsomme. Selv uden at være sig gerningen fuldt bevidst (*dolus eventualis*) kan en minister altså dømmes for eksempelvis at misinformere Folketinget, ligesom straf kan ifaldes for en forseelse, der er udkommet af grov uagtsomhed. Af de nævnte sager synes ganske mange fra en umiddelbar betragtning derfor at falde ind under ministeransvarlighedslovens anvendelsesområde.

Hvad forældelse angår, følger ministeransvarlighedsloven den borgerlige straffelovs §§ 93-95, idet forældelsesfristen dog aldrig er mindre end 5 år. Mange af de ovennævnte sager er derfor forældede og kan derfor ikke medføre egentlige

rigsretssager. Det er imidlertid heller ikke forslagsstillernes ønske eller formål med forslaget. Derimod er det forslagsstillernes ønske at få belyst den praksis, som Folketinget hidtil har anlagt i relation til sager, der kunne have været omfattet af ministeransvarlighedsloven.

Også beslutninger om ikke at rejse rigsretssag har selvagt betydning for, hvordan ministeransvarlighedsloven må forstås og fortolkes. For derfor at få klarlagt Folketingets hidtidige praksis ønskes der gennemført en uafhængig af advokatundersøgelse af de nævnte 59 sager med ministerkritik, hvoraf en betragtelig del indeholder kritik af både ikkeoverholdelse af gældende lov og misinformation af Folketinget.

I flere sager synes det således nærliggende at antage, at den pågældende minister med sine gerninger i det mindste har befundet sig inden for den laveste forsætsgrad eller har

handlet groft uagtsomt, hvilket kunne have ført til en rigsretssag.

For forståelsen af den eksisterende praksis og således for forståelsen af udkommet af eventuelt kommende rigsretssager igangsætter Folketinget med vedtagelsen af nærværende beslutningsforslag at undersøge de pågældende sager med henblik på afklaring om, hvilke der kunne have ført til en rejsning af en rigsretssag, og således få kortlagt Folketingets praksis.

Praktisk gennemføres forslaget, ved at et uvildigt, passende og respekteret advokatkontor efter den almindelige proces for den slags offentlige udbud udpeges til at gennemgå de 59 sager og rapportere tilbage til Folketinget.

Skriftlig fremsættelse

Morten Messerschmidt (DF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en uafhængig advokatundersøgelse af sager, hvor Folketinget har udtalt kritik af ministre.

(Beslutningsforslag nr. B 131)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.